

Кафедра педагогіки вищої школи Донбаського державного педагогічного університету

СИПЧЕНКО Валерій Іванович

Кандидат педагогічних наук,
професор, заслужений працівник
освіти України

Наукова школа «Гуманізація навчально-виховного процесу у вищій школі» Валерія Сипченка

Наукова школа професора Сипченка Валерія Івановича заснована в 2000-му році та сформована із метою спільної роботи над науковою проблемою «Гуманізація навчально-виховного процесу». Творчий колектив однодумців об'єднаний спільністю наукових інтересів, принципів і методичних засад її розв'язання, забезпечує створення оригінального наукового напрямку, який є основою для перманентного розвитку нового наукового напрямку у галузі педагогічних знань. Члени наукової школи здійснюють наукові дослідження пріоритетних напрямів педагогічної науки, поглиблюючи творчі (фундаментальні та прикладні) доробки керівника, які використовуються в практиці сучасної освіти та виховання.

Сучасний етап розбудови суверенної, правової, демократичної держави, інтеграція України у європейський освітній простір, глобальні процеси, що відбуваються в сучасному українському суспільстві, передбачають докорінну трансформацію світоглядних орієнтацій і ціннісних орієнтирів особистості. Нині перед навчальними закладами всіх рівнів стоїть питання утвердити у свідомості підрастаючого покоління загальнолюдські моральні цінності та ідеали, виховати гуманну особистість, справжнього громадянина України.

Вирішення цього завдання вимагає творчого переосмислення змісту освіти та ідей, закладених в її основу. Сучасна школа, яка у своїй навчально-виховній роботі здебільшого не зуміла кардинально змінити філософію та ідеологію виховання, повернутися до інтересів особистості, потребує оновлення парадигми та освітніх технологій, здатних забезпечити повноцінну підготовку учнів до життя в демократичному суспільстві. Проблема формування гуманного обличчя нації має стати пріоритетною національно-гуманітарною проблемою, яка потребує значних зусиль з боку державних органів, наукових установ, освітніх закладів.

Практичне вирішення цих завдань тісно пов'язане з розвитком гуманної само-свідомості, творчої ініціативи особистості, її здатності вільно орієнтуватися у світі духовних цінностей; із формуванням умінь проявляти творчість, приймаючи гуманні рішення, нести відповідальність за наслідки власних дій і вчинків; із удосконаленням навичок взаємодії й контактів у різноманітних формах діяльності, гуманного змісту та стилю поведінки.

Гуманізація функціонування загальноосвітніх навчальних закладів виступає необхідною передумовою побудови демократичного суспільства, громадяни якого здатні цивілізованим шляхом відстоювати власні права і свободи, виявляють особисту зацікавленість розвитком держави. Така особистість житиме заради власного добробуту, для блага інших людей, не порушуючи миру і злагоди в суспільстві.

Методологічну основу наукової школи становлять філософські та психолого-педагогічні ідеї про людину, її соціальну сутність, діалектичний характер її взаємодії з суспільством; положення про структуру гуманних цінностей, особистісно-орієнтований підхід до навчально-виховного процесу. Робота науково-педагогічної школи базується на філософських ідеях цінності життя як детермінуючої основи інших видів цінностей, на розумінні й усвідомленні індивідуальної неповторності людини, визнанні її як найвищої цінності.

Наукові напрями школи: проблеми підготовки майбутнього вчителя в історії вітчизняної педагогічної думки; концептуальні засади дидактики та національного виховання у педагогічній спадщині вітчизняних науковців; зміст, форми, методи і засоби духовно-морального, національно-патріотичного, громадянського, сімейного, розумового, економічного, фізичного виховання учнів загальноосвітньої школи в сучасній Україні; вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду організації навчально-виховного процесу в загальноосвітній та вищій школі; навчально-виховна, науково-дослідна та самостійна робота студентів у вищих педагогічних навчальних закладах сучасної України; надання кваліфікованої методичної та практичної допомоги освітнім закладам щодо організації навчально-виховного процесу, здійсненні моніторингу освіти та виховання, проведенні наукових досліджень.

Матеріали, присвячені науковій проблемі школи, друкують у збірці наукових праць ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» «Гуманізація навчально-виховного процесу» у розділах: «Вища школа», «Історія педагогіки», «Загальна школа», «Початкова школа», «Виховання», «Дошкільне виховання», який є науковим фаховим виданням із педагогічних наук та інших фахових виданнях.

Основні ідеї гуманізації навчально-виховного процесу творчо інтерпретують і поглиблено втілюють у наукових дослідженнях учні В.І. Сипченка. У період розбудови нової школи підготовлено 30 кандидатів педагогічних наук, які плідно працюють у контексті реалізації гуманітарного підходу до освітнього процесу, зокрема: Г.Я. Цибулько. Формування у майбутніх учителів готовності до розвитку учнівського самоврядування (1999); Г.Г. Авдіянець (Цвєткова). Формування духовних потреб молодших школярів у сім'ї (2001); Е.А. Панасенко. Ідеал учителя у вітчизняній пе-

дагогічній журналістиці другої половини ХІХ– початку ХХ ст. (2001); О.В. Кузьміна. Диференційоване навчання в умовах групової форми навчальної діяльності учнів початкової школи (2002); Ю.В. Ледняк. Педагогічний потенціал фольклору Східного регіону України (2002); О.Г. Набока. Формування ціннісних орієнтацій у старшокласників спеціалізованих класів економічного профілю (2004); Г.І. Бондаренко. Використання загальнолюдських моральних цінностей старшокласників у процесі вивчення української літератури (2004); О.Г. Коркішко. Виховання патріотизму молодших школярів у позаурочній виховній роботі (2004); В.О. Степашко. Організаційно-педагогічні умови формування викладацького персоналу у вищих навчальних закладах (2004); Л.Г. Цибулько. Соціальне виховання у вітчизняній педагогічній теорії та практиці 20-х–30-х років ХХ століття (2005); С.Л. Загребельний. Формування у старшокласників інтересу до професії у процесі вивчення предметів фізико-математичного циклу (2006); М.А. Попов. Педагогічні умови корекції поведінки важковиховуваних старшокласників у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи (2006); Т.М. Соколенко. Організація діяльності навчально-методичних комплексів у вищих навчальних закладах Слобожанщини (друга половина ХІХ століття) (2006); Н.П. Нікітіна Н.П. Формування громадянської позиції учнів у навчально-виховному процесі педагогічного ліцею (2007); О.І. Олійник. Формування національної свідомості майбутніх учителів початкових класів у процесі фахової підготовки (2007); С.О. Рукасова. Організація контролю навчальних досягнень учнів середніх закладів освіти в Україні (друга половина ХІХ століття) (2008); А.О. Орлов. Формування професійної відповідальності майбутніх менеджерів (2009); О.М. Бондаренко. Дидактичні умови застосування мультимедійних технологій у процесі навчання педагогічних дисциплін студентів педагогічних університетів (2010); Я.В. Бойко. Дидактичні умови наукової організації навчальної праці студентів у педагогічному університеті (2011); В.О. Топольський. Розвиток гнучких педагогічних технологій у вищих навчальних закладах України (кінець ХХ – початок ХХІ століття) (2011); В. В. Дьоміна. Виховний потенціал епістолярного жанру в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського (2012); Ю. М. Лимарева. Реалізація принципу свідомості у навчанні студентів вищих навчальних закладів України (друга половина ХІХ століття) (2012); Н. С. Гарань. Розвиток системи дошкільної освіти в Донецькому регіоні (друга половина ХХ століття) (2013); І.Р. Пучков. Дидактичні засади структурування програмного забезпечення навчання фізико-математичних дисциплін у педагогічних університетах (2013); А.О. Пучко. Особливості диференційованого навчання старших учнів у сучасних вальдорфських школах Немеччини (2015); О.В. Золотарьова. Формування ціннісних орієнтацій студентів у процесі виховної роботи вищого технічного навчального закладу (2016); Я.С. Слуцький. Організаційно-педагогічні засади становлення та розвитку волонтерства у структурі Корпусу миру (2017); О.О. Загребельна. Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів освіти у процесі магістерської підготовки у вищому педагогічному навчальному закладі (2018).

Представники наукової школи О.Г. Набока, Е.А. Панасенко, Г.Г. Цвєткова, Л.Г. Цибулько, О.В. Кузьміна, Я.В. Топольник, В.В. Дьоміна захистили дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук.

За ініціативи В.І. Сипченка разом з учнями його наукової школи на базі університету були проведені: Міжнародна науково-практична конференція «Гуманізація навчально-виховного процесу у вищій школі» (1999); духовно-світські читання «Освіта і релігія: шляхи взаємодії» (2002); Всеукраїнська науково-практична конференція «Підготовка вчителя в сучасних умовах» (2003); ХІV Всеукраїнських педагогічних читань «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: виховання громадянина» (2007); Всеукраїнська наукова конференція «Сучасні підходи до викладання педагогічних дисциплін у вищій школі України» (2013); Всеукраїнська науково-практична конференція «Педагогічна майстерність майбутнього вчителя» (2013); Всеукраїнська науково-практична конференція «Підготовка вчителя в сучасних умовах» (2014); Всеукраїнська онлайн-конференція «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи» (2015); Всеукраїнська інтернет-конференція «Підготовка вчителя в сучасних умовах» (2015).

За вагомий внесок у справу підготовки науково-педагогічних кадрів, виховання студентської молоді, плідну наукову діяльність В.І. Сипченка нагороджений: почесними грамотами Міністерства освіти і науки України (1997, 2000, 2004, 2010, 2016), Президії НАПН України (1997, 2000, 2007, 2010), нагрудними знаками «Відмінник освіти України», «Василь Сухомлинський», «За наукові та освітні досягнення», «Відмінник освіти України» (посвідчення №38887, Наказ Міністра освіти України №452-к від 08.07.1999) і «За наукові та освітні досягнення» (посвідчення № 42, Наказ Міністра освіти і науки України № 573 к від 10.11.2014), а також почесними грамотами Управління освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації (№ 291-к від 13.05.2009), Слов'янської міської ради, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Наказом президента України №731/2019 від 03.10.2019 року за значний особистий внесок у розвиток національної системи підготовки кваліфікованих фахівців, багаторічну плідну педагогічну діяльність та високий професіоналізм професору кафедри педагогіки вищої школи Сипченку В.І. було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

